

Oživujeme. Kulturní dědictví.

EHP a Norské fondy
v České republice

Program CZ06
Kulturní dědictví

Ministerstvo financí
České republiky

MINISTERSTVO
KULTURY

EHP a Norské fondy 2009–2014

3 dárcovské země

16 přijímajících zemí

1,79 mld. EUR
(cca 48,5 mld. Kč)

EHP fondy

988,5 mil. EUR
(cca 26,8 mld. Kč)
financovaných Islandem,
Lichtenštejnskem
a Norskem

Norské fondy

800 mil. EUR
(cca 21,7 mld. Kč)
financovaných
Norskem

Island

Norsko

Estonsko

Lotyšsko

Litva

Polsko

Slovensko

Rumunsko

Bulharsko

Řecko

Kypr

Malta

Česká republika
131,8 mil. EUR
(cca 3,5 mld. Kč)

Lichtenštejnsko

Slovinsko

Chorvatsko

Maďarsko

Španělsko

Portugalsko

Prostřednictvím EHP a Norských fondů přispívají Island, Lichtenštejnsko a Norsko ke snižování ekonomických a sociálních rozdílů v Evropském hospodářském prostoru a k posílení bilaterálních vztahů s 16 přijímajícími zeměmi ve střední, východní a jižní Evropě. EHP a Norské fondy patří mezi dotační tituly, které kladou důraz na sdílení a výměnu zkušeností mezi partnery.

Česká republika rozdělila v programovacím období 2009–2014 přibližně 3,5 mld. Kč, které směřovaly do řady oblastí. Dlouhodobě je podporována obnova a prezentace kulturního dědictví.

O programu

S odkazem na význam kulturního dědictví jako zdroje národní a evropské identity byla zvláštní pozornost věnována uchování kulturního dědictví pro další generace a jeho zpřístupnění veřejnosti. Obnova památek otevírá nové příležitosti k jejich oživení. Přispívá k rozvoji vědomostí a podporuje využití historických řemeslných postupů i tradičních dovedností a jejich sdílení.

Program v číslech

452,5	mil. Kč
209	předložených žádostí – 12% úspěšnost získání grantu
28	projektů
16	projektů nemovitých památek (jejich uchování, obnova a prezentace)
10	projektů movitých památek, sbírek a písemného kulturního dědictví (jejich restaurování, uchování a prezentace)
2	předem definované projekty v oblasti průmyslového dědictví a digitálního restaurování filmů
17	projektů v bilaterální spolupráci
4	projekty v rámci židovského kulturního dědictví
21	doprovodných aktivit

Novogotický templ v zámeckém parku v Krásném Dvoře prošel celkovou stavební i památkovou obnovou. V templu je nyní expozice o historii krajinných parků a nově je možné navštívit i romantickou vyhlídku. Konají se zde koncerty i vzdělávací programy pro děti a mládež. Foto: PhDr. Šárka Kovaříková, Národní památkový ústav

Program

CZ06 – Kulturní dědictví a současné umění

Oblast

Zachování a revitalizace kulturního a přírodního dědictví

Pro koho

Právnícké osoby, které jsou vlastníky (správci) movitého/nemovitého kulturního dědictví

Trvání

- projekty byly realizovány v letech 2014–2017
- poslední projektové aktivity byly ukončeny v dubnu 2017

Podmínky

- spolufinancování dle právní formy příjemce (10% – 40%)
- povinná udržitelnost projektu min. 5 let
- využívání příjmů z projektu v souladu s jeho účelem

Kulturní dědictví je jednou z podpořených oblastí **Programu CZ06 „Kulturní dědictví a současné umění“**. Posláním této oblasti bylo **příspěk k obnově movitého a nemovitého kulturního dědictví** České republiky a **zpřístupnit jej veřejnosti**. Cílem bylo podpořit unikátní projekty, které i přes **naléhavost zásahu** přináší přidanou hodnotu ve formě **inovativních postupů**, zvyšování odbornosti nebo interdisciplinární a mezinárodní spolupráce. Současně bylo důležité, aby se při obnově využily v nejvyšší možné míře historické a tradiční postupy, technologie a materiály.

V rámci samostatné kategorie **židovského kulturního dědictví**, které představuje významnou součást paměti národa, byla podpořena judaika, která sloužila židovskému náboženskému kultu nebo uměleckým projevům tvůrců z období holocaustu.

Charakteristickým rysem Programu CZ06 byla podpora **mezinárodní spolupráce** s partnery z dárcovských zemí. Téměř dvě třetiny projektů byly realizovány v partnerství s institucemi z **Islandu a Norska**. Díky speciálnímu Fondu pro bilaterální spolupráci bylo možné projekty rozšířit o doprovodné aktivity ve spolupráci s organizacemi z dárcovských zemí.

Program umožnil realizaci **28 projektů a 21 doprovodných aktivit**¹ v oblasti nemovitého, movitého a židovského kulturního dědictví **za více než 452 mil. Kč**. Podařilo se **zachránit a oživit část českého kulturního dědictví**, povzbudit vzdělávání a výměnu v oblasti kulturních odvětví, a tím přispět k posílení a upevnění národní i evropské identity.

¹ Výzva k podání žádostí o podporu doprovodných aktivit podpořených projektů je otevřena do konce července 2017. Z tohoto důvodu se konečné údaje mohou lišit.

Nemovitě kulturní dědictví

Vybrané úspěšné projekty

Podpora nemovitého kulturního dědictví se soustředila na památkový fond, zahrnující kulturní památky, národní kulturní památky a památky UNESCO evidované v Ústředním seznamu památek. Podpořeny byly stavební a nestavební úpravy a opravy spočívající zejména v provádění konzervační obnovy, restituci starších stavů, korektivní obnově, udržovacích a stabilizačních opravách a restaurování. Součástí projektů byly také aktivity spojené s prezentací, zpřístupněním a využíváním obnovených a uchovaných památek širokou veřejností.

Revitalizace kostela Nanebevzetí Panny Marie v Konojedech u Úštěku. Foto: Tomáš Železný

Záchrana rotundy sv. Václava na Malostranském náměstí v Praze

Vybrané úspěšné projekty

Během dvou let se díky spolupráci archeologů, restaurátorů, stavbařů a dalších odborníků podařilo zrekonstruovat prostor románské rotundy sv. Václava, která byla 376 let považována za ztracenou. Základy rotundy s unikátním fragmentem dlažby vyšehradského typu se nachází v prostorách Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy na Malostranském náměstí v Praze.

Současný pohled do rotundy.
Foto: Luboš Svoboda

V číslech

7,3	mil. Kč výše grantu
31 888	vyzdvížených zlomků keramiky a zvířecích kostí
210	nalezených výrobků ze zvířecích kostí
226	m ² plochy geodeticky zaměřených a zakreslených ve třech souřadnicích
1 590	terénních fotografií pořízených při fotodokumentaci
12	zapojených expertů
800	dárců
2,4	mil. Kč získaných od dárců na dofinancování projektu
376	let byla rotunda sv. Václava považována za ztracenou
1	virtuální model rotundy
1	dokumentární film

Týmu archeologů se v roce 2004 podařilo odkrýt románskou dlažbu, která zůstala skryta více než 725 let. Foto: Jiří Coubal

Záchrana rotundy sv. Václava na Malostranském náměstí v Praze

Příjemce
**Univerzita Karlova,
Matematicko-fyzikální
fakulta (ČR)**

Rotunda sv. Václava pochází z konce 11. století a je pravděpodobně spojena s korunovací prvního českého krále Vratislava II. (kolem 1033–1092, králem od roku 1085). Unikátní je zejména nález 74 podlahových dlaždic v původním uložení, jak je zanechala ruka neznámého řemeslníka před tisícem let, včetně daktyloskopických stop. Restaurování fragmentu proto proběhlo *in situ*. V části rekonstruované památky je k vidění také velmi věrná replika dlažby. Porovnáním téměř tří desítek zachovaných rotund se podařilo pracovníkům Národního památkového ústavu odhalit postup práce středověkého architekta a metodou zpětného projektu rekonstruovat také pravděpodobnou podobu rotundy sv. Václava.

O projektu byl natočen film <http://www.nase-rotunda.cz/video>. S ohledem na zachování restaurovaného stavu rotundy budou prohlídky umožněny pouze při speciálních příležitostech, např. v rámci Muzejní noci. Rotundu si je nicméně možné prohlédnout virtuálně na stránce www.rotunda.pano3d.cz.

„Velmi nás překvapil živý zájem veřejnosti o tento projekt. V praxi to, alespoň podle mého názoru, dokazuje, že občané ČR mají upřímný zájem o vlastní kořeny a identitu. Finanční podporu veřejnosti považujeme za nebyvalý úspěch, protože mnohé sbírky na obnovu památek trvají dlouhá léta a někdy se je ani nepodaří zcela naplnit. Je to možná takový malý svatováclavský zázrak.“

RNDr. Martin Vlach, Ph.D., vedoucí projektu

Matematicko-fyzikální fakulta Univerzity Karlovy patří tradičně k nejlepším vědeckým a vzdělávacím institucím v celé České republice. Kromě vlastní odborné činnosti usiluje o vytváření vhodných podmínek pro fyziku, matematiku, informatiku a příbuzné obory.

- 1 Zachovaný fragment podlahy obsahuje celkem 74 dlaždic složených do pěti řad, z toho 22 dlaždic šestihranných s reliéfy lva a gryfa. Foto: Luboš Svoboda
- 2 Dochovanou románskou dlažbu v původním uložení (*in situ*) tvoří 22 keramických šestiokých reliéfních dlaždic, glazované hladké trojúhelníky a čtvercové dlaždice s pletencem. Foto: Luboš Svoboda
- 3 Interiér prostoru rotundy před rekonstrukcí. Foto: Libor Smutka
- 4 Replika dlaždic, které podlahu rotundy doplňují. Foto: Luboš Svoboda
- 5 Foto: Jiří Coubal

Návrat historických letadel do památných hangárů č. V a VI AERO v Letňanech

Vybrané úspěšné projekty

Jedinečný soubor historických budov areálu bývalé firmy AERO, který se nachází na letišti Praha-Letňany, se podařilo zachránit díky dlouhodobému úsilí státního podniku LOM PRAHA. Cílem projektu byla celková rekonstrukce dvou nejhroženějších hangárů a vybudování muzejního komplexu, který přibližuje historii československého letectví.

Hangár č. VI je jedinečným dokladem
letištní architektury z počátku 20. století.
Foto: Tomáš Železný

V číslech

22,9	mil. Kč výše grantu
10	vystavených letadel
35	letadel uložených v depozitářích
70 000	návštěvníků za jeden rok od otevření (výstavní sezóna 30. 4. 2016 – 31. 10. 2016)
5	vytvořených pracovních míst
20	dobrovolníků, kteří se zapojili do projektu

Původní stav hangárů a jejich okolí před zahájením prací. Foto: Archiv LOM PRAHA, s.p.

Návrat historických letadel do památných hangárů č. V a VI AERO v Letňanech

Příjemce
LOM PRAHA, s. p. (ČR)

Partner
Vojenský historický ústav Praha (ČR)

Areál Staré Aerovky je jedním z mála leteckých komplexů, který se dochoval do současné doby ve své celistvosti. Je ukázkou architektury spojené jak s počátky československého letectví, tak s rozvojem letecké techniky v průběhu 2. světové války. Hangár č. V byl postaven v rámci budování nových prostor pro firmu AERO v letech 1940–1941 a momentálně je v něm umístěna expozice bombardovacích a bitevních letounů a stíhacích bombardérů ze sbírek Vojenského historického ústavu Praha z období od 2. světové války až do 80. let min. století.

Hangár č. VI je historicky prvním hangárem firmy AERO k sestavování a zalétávání letadel. Po nedávné náročné rekonstrukci se do něj přestěhovala expozice mapující historii firmy Aero.

30. dubna 2016 se areál Staré Aerovky konečně otevřel široké veřejnosti. Ve 48. muzejní sezóně Leteckého muzea Kbely, kterého je expozice Staré Aerovky součástí, zavítalo do areálu 70 tisíc návštěvníků. Muzeum je otevřeno v letní sezóně od května do října.

„Celý projekt probíhal déle než rok a půl a jeho výsledek předčil naše očekávání. Stará Aerovka se stala místem pravidelných dostaveníček leteckých fanoušků, školních exkurzí i návštěvníků z celé republiky hledajících netradiční výletní destinace. Pro LOM PRAHA s. p. bylo ctí podílet se na tak významném projektu a pro mě osobně to byla obrovská zkušenost a srdcová záležitost. Pro další generace se podařilo zachránit místo, kde před téměř sto lety vznikalo československé letectví. Velký dík patří EHP a Norským fondům, bez jejichž pomoci by realizace nebyla možná.“

Věra Polanecká, manažerka projektu

1

2

3

4

5

LOM PRAHA s.p. je tradičním podnikem českého leteckého průmyslu. Jedná se o státní podnik, jehož zřizovatelem je Ministerstvo obrany ČR. LOM PRAHA s. p. působí na českém i zahraničním trhu a zabývá se generálními opravami a modernizací vrtulníkové techniky. Rovněž poskytuje letecký výcvik pilotů v Centru leteckého výcviku v Pardubicích.
Více o projektu: www.staraaerovka.cz

1-3 Jedním z vystavovaných letounů v hangáru č. V je sovětský bombardovací letoun Petljakov Pe-2 z období 2. světové války, který se ve světových muzeích dochoval v pouhých třech exemplářích. Letoun, který za války nouzově přistál, se do sbírky Vojenského historického ústavu Praha podařilo získat z norského leteckého muzea Norsk Luftfartsmuseum v Bodo, které vlastní rovněž části několika letounů tohoto typu. Foto: Archiv LOM PRAHA, s. p.
4-5 Foto: Tomáš Železný

Státní hrad a zámek Český Krumlov – Centrum studijních pobytů

Vybrané úspěšné projekty

Hrad a zámek Český Krumlov, jednu z nejvýznamnějších památek UNESCO v České republice, navštíví ročně více než 400 tisíc turistů. Dlouhodobě je areál středem zájmu odborníků, vědců a studentů nejen z Čech, ale i z celého světa. Právě jim je určeno nově vybudované Centrum studijních pobytů.

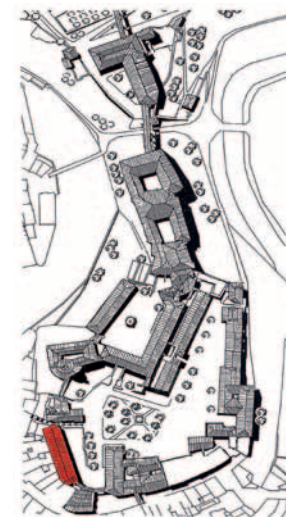
V číslech

15	měsíců budování
25,7	mil. Kč výše grantu
8	partnerských institucí
1 165	m ² užité plochy
2	přednáškové sály
2	učebny
18	pokojů
32	osob – celková kapacita Studijního centra

Pilířová síň před rekonstrukcí. Foto: Archiv Národního památkového ústavu

Státní hrad a zámek Český Krumlov – Centrum studijních pobytů

Centrum studijních pobytů je umístěno na prvním zámeckém nádvoří v budově bývalé konírny. V prostorách dvou monumentálních sloupových síní vznikly přednáškové sály, naopak místnosti v patře a podkroví nyní slouží k ubytovacím účelům. Účastníci studijních pobytů se zde zaměří nejen na problematiku správy, obnovy a rozvoje památky UNESCO, ale také na otázky z oblasti kultury a rozvoje venkova v Čechách a střední Evropě. Díky partnerské spolupráci šesti univerzit z Čech, Norska a Kanady se Český Krumlov stane prvním oficiálním středoevropským centrem pro studium rozvoje venkova a prohloubí se spolupráce v oblasti kulturních středoevropských studií.

Příjemce
Národní památkový ústav (ČR)

Partneři
Univerzita HLB – Fakulta zemědělství a rozvoje venkova (NO)

Dalhousie University,
Fakulta umění a sociálních studií (CAN)

ČVUT, Fakulta architektury (ČR)

Univerzita Karlova, Centrum pro otázky životního prostředí (ČR)

Akademie múzických umění Praha, Ústav taneční vědy, Hudební a taneční fakulta (ČR)

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Filozofická fakulta (ČR)

Město Český Krumlov (ČR)

Nadace Barokního divadla zámku Český Krumlov (ČR)

„Studijní a badatelský potenciál Centra je chápán jako adekvátní a vhodná protiváha k masovému turistickému ruchu, která navíc může do Českého Krumlova přilákat co nejširší spektrum studijních oborů, jež by mohly těžit z bohaté nabídky českokrumlovského regionu.“

Petr Pavelec, manažer projektu a ředitel Územní památkové správy
Národního památkového ústavu v Českých Budějovicích

„Univerzita HLB podporuje různorodé využívání kulturního dědictví veřejností. Tím, že podporujeme vznik Studijního centra, prohlubujeme naše partnerství s hradem a zámekem v Českém Krumlově, které je založené na vzájemném respektu a podpoře. Těšíme se, až přivezeme naše studenty do Centra na krátkodobé kurzy a studijní návštěvy.“

Dr Rhys Evans, Hogskulen for Landbruk og Bygdeutvikling
(Univerzita HLB – Fakulta zemědělství a rozvoje venkova)

Územní památková správa v Českých Budějovicích vykonává na území krajů **Jihočeského, Plzeňského a Vysočina** odbornou správu státních památkových objektů zpřístupněných veřejnosti. Jejím posláním je zajistit ochranu, bezpečnost, dokumentaci, provoz, památkovou a stavební obnovu, restaurování, vhodné využívání, kontrolu, propagaci a prezentaci památkových objektů svěřených do její péče. Celkem spravuje **30 významných památkových areálů**, z nichž dva jsou zapsány na Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO (historické jádro Českého Krumlova a historické jádro Telče), 27 bylo prohlášeno za národní kulturní památky a 3 objekty jsou chráněny jako kulturní památky.

1-4 Pohled do interiéru pokoje a na Centrum studijních pobytů na první zámeckém nádvoří. Na spodních fotografiích je stav před a po rekonstrukci – nový prostor slouží jako studovna v druhém patře. Foto: Ladislav Pouzar

Movité kulturní dědictví

Vybrané úspěšné projekty

V oblasti movitého kulturního dědictví byla podpora zaměřena na sbírkové předměty a sbírky muzejní povahy, zanesené v Centrální evidenci sbírek, movité památky registrované v Ústředním seznamu památek, včetně písemného a filmového dědictví, které eviduje Ministerstvo kultury přímo nebo prostřednictvím státních příspěvkových organizací. Byly podpořeny činnosti vytvářející optimální prostředí pro zajištění péče o sbírky a archiválie, restaurátorská a další umělecká a technická opatření pro dlouhodobé uchování a aktivity směřující k co nejúčinnější prezentaci movitých kulturních hodnot.

Na obnově interiéru renesančního kostela Nanebevzetí Panny Marie v Horním Maršově se podílela řada dobrovolníků, předních restaurátorů a specialistů. Byly obnoveny zdi, podlahy, oltární barokní plastiky, truhlářské výrobky a krov kostela. Byly vyřešeny statické problémy a problémy s vlhkostí a kondenzací vzduchu. Kostel tak byl znovu plně otevřen veřejnosti a slouží jako místo pro setkávání a kulturní zážitky. Foto: Zuzana Vacková

Digitální restaurování českého filmového dědictví

Vybrané úspěšné projekty

Digitální restaurování českého filmového dědictví je projekt, který se zaměřil na zachování a zpřístupnění českého filmového dědictví v současných technologických podmínkách. Primárním cílem byla digitalizace a digitální restaurování vybraných filmů, respektive filmových programů.

V číslech

33	měsíců trvání celého projektu
21,2	mil. Kč výše grantu
58	uvedení na zahraničních festivalech
14	digitálně restaurovaných filmových programů
12	slavnostních premiér
5	odborných přednášek pro veřejnost
12	nových trailerů s celkem více než 134 100 zhlédnutími
více než 50 000	metrů digitálně restaurovaného filmového pásu

Záběr z digitálně restaurovaného filmu
Adéla ještě nevečeřela. Foto: Národní
filmový archiv

Digitální restaurování českého filmového dědictví

Příjemce
**Národní filmový
archiv (ČR)**

Partneři
**Norská národní
knihovna (NO)**

CESNET (ČR)

Díky projektu a podpoře ze strany Ministerstva kultury ČR se Národní filmový archiv stal garantem dosud největšího projektu digitalizace v historii českého filmu. Celkem 14 filmů a filmových programů prošlo náročným procesem digitálního restaurování, aby se znovu mohly objevit v českých i zahraničních kinech v kvalitě, která odpovídá jejich premiérovému uvedení. Mezi filmy byly vybrány české filmové klasiky různých žánrů jako Adéla ještě nevečeřela, Starci na chmelu, Tři oříšky pro Popelku či Ikarie XB1. Projekt doprovázela četná promítání a vzdělávací aktivity pro laickou i odbornou veřejnost, které proběhly v České republice i v zahraničí. Vedle samotné digitalizace a navrácení filmů zpět na filmová plátna se projekt soustředil i na osvětové aktivity, publikaci popularizačních i odborných textů a knih, výzkum a práci s veřejností.

„Nejviditelnější složkou a hlavním cílem projektu bylo jistě samotné digitální restaurování a navrácení restaurovaných filmů zpět do kin. Pro NFA však mělo velký význam i navázání konkrétní spolupráce s našimi projektovými partnery, Norskou národní knihovnou a sdružením CESNET. Tato spolupráce položila důležité základy pro další vývoj NFA v komplexní oblasti digitální archivace, kterou považuji za možná nejkritičtější téma pro nejbližší léta.“

Matěj Strnad, koordinátor digitalizace a metodik rozvoje audiovizuálních sbírek NFA

„Rozsáhlý historický výzkum a detailní analýza filmových materiálů uložených (mimo jiné) v Národním filmovém archivu nám umožnily filmy nejen zpřístupnit v jejich původní podobě, ale také hlouběji poznat naši filmovou historii.“

Tereza Frodlová, filmová restaurátorka NFA

„Když jsem byl požádán, abych se stal ministrem pro záležitosti EU a EHP, nikdy se mi ani nesnilo, že by film ze sedmdesátých let mohl posílit vazby a spolupráci mezi dvěma zeměmi. Digitální restaurování filmu *Tři oříšky pro Popelku* ukazuje, že tomu tak být může. EHP a Norské fondy poskytly příležitost k posílení spolupráce mezi Norskem a Českou republikou v řadě oblastí, včetně výzkumu, změny klimatu a občanské společnosti. Na obou stranách existuje velký zájem a značný potenciál k využívání grantů na podporu spolupráce mezi oběma zeměmi v nadcházejících letech.“

Vidar Helgesen, ministr pro EEA a EU

Doplňkově proběhla i filmová přehlídka *Norský týden* v Praze, na kterou dorazilo více než 300 diváků. Film *Tři oříšky pro Popelku* slavil velký úspěch v Norsku, kde byla na konci roku 2015 za účasti režiséra Václava Vorlíčka uvedena slavnostní premiéra digitálně restaurované verze této známé pohádky. Tato pohádka patří od 70. let mezi stálice vánočního programu norské televize.

Národní filmový archiv byl založen roku 1943. Vedle klíčové archivní role se NFA zabývá vědeckou a publikační prací, zpřístupňuje filmové dědictví a také hospodáří s českými filmy. NFA se stal již v roce 1946 členem Mezinárodní federace filmových archivů (FIAF) a dnes patří k deseti nejstarším a největším filmovým archivům na světě.

- 1-3** Díky digitálnímu restaurování mohly být v kinech opět uvedeny filmy *Takový je život* (1), *Adelheid* (2) a *Případ pro začínajícího kata* (3). Foto: Národní filmový archiv
- 4** Předpremiéra digitálně restaurovaných filmů *Pavla Juráčka Postava k podpírání* a *Případ pro začínajícího kata* v Lucerně v Praze. Foto: Národní filmový archiv

Generální restaurování Třebechovického betlému

Vybrané úspěšné projekty

Třebechovický Proboštův betlém patří mezi nejcennější movité národní kulturní památky České republiky. Celodřevěný betlém vznikl od roku 1885 po dobu více než 40 let a ve svém rozsahu nemá v evropském kontextu jako mechanický uměleckořemeslný organismus srovnání. Je unikátní nejen svým rozsahem a řemeslným provedením, ale především myšlenkovým záběrem. Je to práce hluboce věřícího člověka, který své dílo pojal jako oltář a mistrně přitom využil všech dostupných prvků lidové tvorby a tradičního způsobu ztvárnění betléma. Jeho volba čisté řezby a zachování jednoty materiálového provedení, včetně využití celodřevěné mechaniky, je sama o sobě jedinečná.

V číslech

5,7 mil. Kč výše grantu

15 osob se podílelo na restaurování a dokumentaci

35 000 hodin restaurátorských prací

1 nový motor s řídicí jednotkou a systémem kontrolních čidel, vyvinutý ve spolupráci s Elektrotechnickou fakultou na Západočeské univerzitě v Plzni

Pohled na odstrojený betlém.
Foto: Lenka Šlitrová

Generální restaurování Třebechovického betlému

Příjemce

**Město Třebechovice
pod Orebem (ČR)**

Partner

**České sdružení přátel
betlémů, o.s. (ČR)**

Cílem projektu byla celková rehabilitace památky a zvýšení povědomí o její hodnotě. Jako celek nebyl Třebechovický betlém nikdy opravován a restaurován. Zajištění funkčnosti celého převodového systému betlému na další desítky let bez nutnosti dalších rozsáhlejších zásahů tak umožnilo, aby Proboštův betlém v Třebechovicích zůstal i nadále důstojným reprezentantem jedinečné a stále živé tradice betlemářství.

Restaurátorské práce pod odborným dohledem pracovníků památkové péče trvaly necelý rok a opravený betlém byl celkově zpřístupněn veřejnosti v polovině května 2016. Restaurování probíhalo za přítomnosti veřejnosti, která mohla sledovat jednotlivé etapy restaurování přes prosklenou stěnu expozice. Betlém byl kompletně odstrojen, jeho konstrukce zpevněna a vyrovnána a jednotlivé části restaurovány. Během prací byly dodržovány původní postupy a technologie z konce 19. a počátku 20. století, např. ošetření mechaniky betlému dle starých postupů mistrů sekernického řemesla. Souběžně s restaurátorskými pracemi probíhal také historický průzkum.

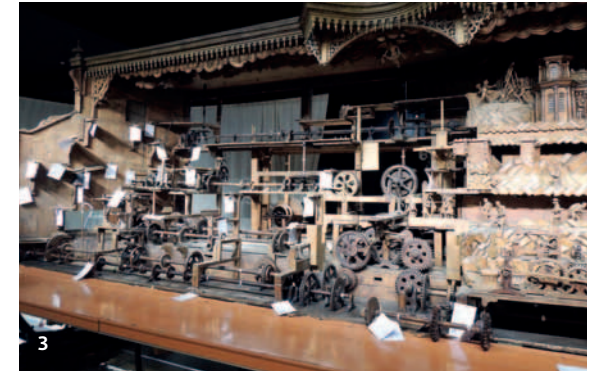
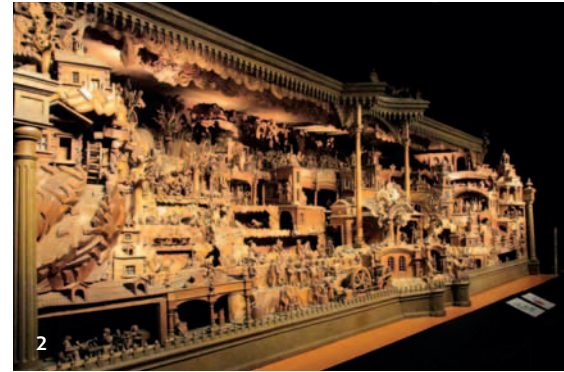
Doplňkově, ve spolupráci s odborným poradcem a restaurátorem z Lichtenštejnska Klausem Brandlem, vznikl 3D model mechaniky betlému.

„Práce na projektu byla i jedinečným setkáním. Každý, kdo se na realizaci podílel, byl jako kamínek do mozaiky, bez kterého by se realizace projektu nemohla uskutečnit. Hodiny konzultací a diskusí v rámci projektu se ani nedají spočítat. Nyní může být odkaz unikátního Proboštova betlému předáván dál, jak si to jeho tvůrce jistě přál.“

Mgr. **Silvie Dušková**, manažerka projektu

Třebechovický Proboštův betlém vznikl od roku 1885 a po smrti autora v roce 1926 upadl na krátkou dobu v zapomnění. Krátce před druhou světovou válkou byl vystavován po celém Československu a získal četná ocenění. Během druhé světové války byl ukrýván v nepříznivých podmínkách (např. ve stodole či pivovarské lednici). Až na počátku 60. let se opět dostal do povědomí veřejnosti. V roce 1967 se stal nejúspěšnějším exponátem na světové výstavě EXPO 67 v kanadském Montrealu a byl prezentován na několika mezinárodních výstavách. Na počátku 90. let připadl Třebechovický Proboštův betlém městu Třebechovice pod Orebem a je ve správě Třebechovického muzea betlémů. Od roku 1999 je zařazen mezi národní kulturní památky.

1-5 Restaurátoři opravovali nejen unikátní mechaniku a konstrukci, která byla v havarijním stavu, ale také ulámané části jednotlivých figurek betlému. O celoroční práci na restaurování a spolupráci s lichtenštejnským restaurátorem Klausem Brandlem bude pojednávat filmový dokument. Foto: Archiv Třebechovického muzea betlémů a Lenka Šlitrová

Historické tapiserie a textil ze sbírky Uměleckoprůmyslového musea v Praze – konzervace a prezentace

Vybrané úspěšné projekty

Uměleckoprůmyslové museum v Praze spravuje rozsáhlou textilní sbírku, jejíž důležitou částí jsou tapiserie a liturgický textil. Vzhledem k finanční náročnosti se zejména tapiserie konzervují a restaurují minimálně. Díky projektu se podařilo ošetřit a navrátit zpět do výstavních sálů předměty, které doposud nemohly být vystaveny.

V číslech

8,4	mil. Kč výše grantu
9	zrestaurovaných tapiserií
12	zrestaurovaných liturgických textilií
31	účastníků workshopu
56	účastníků mezinárodní konference
1 200	návštěvníků výstav

Restaurování tapiserie Kamenování sv. Pavla a sv. Barnabáše v Moravské gobelínové manufaktuře ve Valašském Mezíříčí. Foto: Ondřej Kocourek

Historické tapiserie a textil ze sbírky Umělecko-průmyslového muzea v Praze – konzervace a prezentace

Příjemce
Uměleckoprůmyslové museum v Praze (ČR)

Partner
Univerzitní muzeum v Bergenu (NO)

Svým rozsahem je projekt unikátní. Doposud žádná jiná instituce neprovedla v tak krátkém čase podobně rozsáhlé restaurování historických tapiserií. Během dvaceti měsíců bylo restaurováno a následně vystaveno devět tapiserií vyrobených v 17.–18. století v předních evropských manufakturách – v belgickém Bruselu a Audenarde, francouzském Lille a Aubussonu – a konvolut dvanácti novověkých liturgických textilií pocházejících z Čech, Španělska a Itálie. Práce probíhaly v restaurátorských dílnách po celé republice a byly průběžně konzultovány s odbornými zahraničními i tuzemskými pracovníky.

Hlavním výstupem projektu byla výstava „Umění restaurovat. Tapiserie a liturgický textil ze Sbírek Uměleckoprůmyslového muzea v Praze,“ která se konala ve Valašském Mezíříčí s reprízou v Jindřichově Hradci.

Současně proběhl workshop za účasti zástupce partnerské instituce Univerzitního muzea v Bergenu a byla uspořádána mezinárodní konference Restaurování / konzervování historického textilu, které se zúčastnili pracovníci muzeí, škol a soukromí restaurátoři textilu z Česka, Slovenska a Rakouska. Zahraniční účastníci ocenili profesionalitu práce českých restaurátorů a dále hodnotili jako významné pozitivum fakt, že v České republice působí dvě dílny zabývající se restaurováním a především výrobou tapiserií, což je v rámci středoevropského kontextu unikát.

Uměleckoprůmyslové museum v Praze shromažďuje, zpracovává a uchovává minulost a současnost uměleckého řemesla, užitého umění a designu pro budoucnost, a to v českém i mezinárodním kontextu. Hlavním předmětem činnosti je základní a aplikovaný výzkum v oblasti dějin českého a zahraničního užitého umění, designu, knižní kultury, fotografie a oděvní tvorby. Museum odborně spravuje a vědecky zpracovává umělecké sbírky a výsledky své vědeckovýzkumné práce prezentuje prostřednictvím odborných publikací, výstav a expozic, přednášek a dalších kulturně-výchovných akcí. Významnou součástí muzejních sbírek je kolekce textilu. Uměleckoprůmyslové museum v Praze spravuje nejrozsáhlejší soubor historických tapisérií ze všech muzeí v České republice.

Více o projektu: www.upm.cz

- 1 Kontrolní den postupu prací na vyšíváném paravánu v restaurátorské dílně v Černošicích. Foto: Ondřej Kocourek
- 2 Tapiserie Caesar překračuje řeku Rubikon, výstava Umění restaurovat. Tapiserie a liturgické textilie ze sbírek Uměleckoprůmyslového musea v Praze ve Valašském Meziříčí. Foto: Ondřej Kocourek

Podpořené projekty a doprovodné aktivity

Studijní cesta zástupců Národního památkového ústavu ČR do Norska (základna pro opravu ropných plošin Coast Center Base v Ågotnes) proběhla v rámci předem definovaného projektu zaměřeného na průmyslové dědictví v březnu 2016. Na snímku jsou zástupci české části řešitelského týmu z Národního památkového ústavu s administrátorkou projektu z Norského ředitelství kulturního dědictví a odborníky z Hordaland County Council (zleva David Sandved, Miloš Matěj, Michaela Ryšková, Květa Jordánová, Ole Vegard Skauge, Vladimíra Lasotová, Beate Strøm, Ladislav Buchta). Foto: Petr Freiwillig

Předem definované projekty

Název projektu	Příjemce grantu	Partner projektu	Grant (Kč)
Digitální restaurování českého filmového dědictví	Národní filmový archiv	CESNET Norská národní knihovna	21 200 000
Seminář o zpřístupňování audiovizuálního dědictví	Národní filmový archiv	Asociace evropských kinematék Kancelář Kreativní Evropa – MEDIA, ČR Norská národní knihovna	346 200
Tři oříšky pro Popelku v Oslo	Národní filmový archiv	Norská národní knihovna Norská technická a vědecká univerzita	140 450
Norský týden v Ponrepu	Národní filmový archiv	Norská národní knihovna	125 723
Průmyslové dědictví	Národní památkový ústav	Norské ředitelství kulturního dědictví	3 081 764
Požární ochrana industriálních památek a historických budov	Národní památkový ústav	Norské ředitelství kulturního dědictví	260 288

Legenda

	doprovodná aktivita, která rozšiřuje spolupráci s partnery z Islandu, Lichtenštejnska a Norska
	partner z Norska
	partner z Islandu
	partner z Lichtenštejnska
	partner z České republiky
	partner z jiných zemí

Movité a nemovité kulturní dědictví

Název projektu	Příjemce grantu	Partner projektu	Grant (Kč)
Dokončení obnovy interiéru poutního chrámu Panny Marie na Chlumku v Luži	Římskokatolická farnost Luže		14 959 842
Generální restaurování NKP Třebechovického betlému	Město Třebechovice pod Orebem	České sdružení přátel betlémů, o.s.	5 700 856
Betlémy v Čechách a Lichtenštejnsku – uchovávání, obnova a prezentace kulturního dědictví	Město Třebechovice pod Orebem	Restaurátorský ateliér Klaus Brandl	195 928
Betlémy v Lichtenštejnsku – prezentace betlemářského kulturního dědictví	Město Třebechovice pod Orebem	Restaurátorský ateliér Klaus Brandl	279 268
Historické tapiserie a textil ze sbírky Uměleckoprůmyslového musea v Praze – konzervace a prezentace	Uměleckoprůmyslové museum v Praze	Univerzitní museum v Bergenu	8 357 118
Jak jde kroj, tak se stroj	Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm	Maihaugen	16 903 120
Knihy znovu nalezené	Národní knihovna České republiky	Nadace Stiftelsen Arkivet	10 547 858
Teorie v praxi – využití edukačního programu	Národní knihovna České republiky	Nadace Stiftelsen Arkivet	528 120
Vytvoření edukačního programu: Po stopách knih	Národní knihovna České republiky	Nadace Stiftelsen Arkivet	528 435
Výzkum provenienčních znaků	Národní knihovna České republiky	Nadace Stiftelsen Arkivet	454 030
Prohlubování výzkumu kulturního dědictví	Národní knihovna České republiky	Nadace Stiftelsen Arkivet	529 590
Lávka přes řeku Bělou v Jeseníku, ulice Horova-Husova, ev. č. SU-002	Město Jeseník		4 253 608

Název projektu	Příjemce grantu	Partner projektu	Grant (Kč)
Návrat historických letadel do památných hangárů č. V a VI AERO v Letňanech	LOM PRAHA, s. p.	Vojenský historický ústav Praha	22 898 722
Obnova a rehabilitace kostela sv. Jakuba v Kutné Hoře – památce UNESCO	Římskokatolická farnost – arciděkanství Kutná Hora	Asociace církevních zaměstnavatelů Biskupství královehradecké České dědictví UNESCO Město Kutná Hora Obec Horní Maršov Římskokatolická farnost u svatého Jakuba v Brně Univerzita Pardubice – Fakulta restaurování Vysoké učení technické v Brně	29 196 000
Požární ochrana kostela sv. Jakuba a dalších historických budov v Kutné Hoře, památce UNESCO	Římskokatolická farnost – arciděkanství Kutná Hora	Obec Røros	336 738
Obnova novogotického templu v zámeckém parku v Krásném Dvoře	Národní památkový ústav		13 073 781
Obnova střechy a opláštění kostela Panny Marie Sněžné	Římskokatolická farnost Velké Karlovice	Arcibiskupství olomoucké Obec Velké Karlovice	5 048 487

Název projektu	Příjemce grantu	Partner projektu	Grant (Kč)
Obnova vybraných obrazů a nábytku Arcibiskupského zámku v Kroměříži	Arcibiskupství olomoucké	Norský institut pro výzkum kulturního dědictví Muzeum umění Olomouc Národní památkový ústav	14 961 490
Obnovený ZÁMEK SVIJANY prezentuje unikátní naleziště z doby bronzové a další historii a kulturu	PIVOVAR SVIJANY, a.s.	Institut archeologie, Island Liberecký kraj Národní památkový ústav – Územní památková správa na Sychrově Obec Svijany Severočeské muzeum	29 760 000
Spolupráce s islandskou organizací Institute of Archaeology	PIVOVAR SVIJANY, a.s.	Institut archeologie, Island	395 590
Památková obnova historické Novomlýnské vodárenské věže a její zpřístupnění veřejnosti – 1. etapa	Muzeum hlavního města Prahy	Sbor dobrovolných hasičů Praha 1, o.s.	29 600 000
Muzejní expozice v historických interiérech – spolupráce s Muzeem Architektury Národního muzea v Oslo	Muzeum hlavního města Prahy	Národní muzeum – Muzeum architektury	438 397
Spolupráce při tvorbě expozic, výměna informací a sdílení znalostí mezi Muzeem hlavního města Prahy a Muzeem města Bergen	Muzeum hlavního města Prahy	Muzeum města Bergen	405 158

Název projektu	Příjemce grantu	Partner projektu	Grant (Kč)
Průhonický park – Obnova Podzámeckého alpina	Botanický ústav AV ČR, v. v. i.	Univerzitní museum v Tromsø	25 436 656
Rekonstrukce a rehabilitace chrámu sv. Jakuba v Brně – Monumentum sacrum Brunense	Římskokatolická farnost u kostela sv. Jakuba, Brno	Asociace církevních zaměstnavatelů Obec Horní Maršov Římskokatolická farnost – arciděkanství Kutná Hora	29 019 000
Revitalizace kláštera sv. Anežky České. Historický skvost uprostřed metropole	Národní galerie	Norský institut pro výzkum kulturního dědictví Nadace Stiftelsen herStay fundational České vysoké učení technické	29 571 000
Revitalizace kostela Nanebevzetí Panny Marie v Konojedech u Úštěku	Spolek pro obnovu památek Úštěcka	Nakladatelství ARFO forlag for arkitektur og kunst Nadační fond obětem holocaustu Univerzita Jana Evangelisty Purkyně	29 071 748

Název projektu	Příjemce grantu	Partner projektu	Grant (Kč)
SHZ Český Krumlov – Centrum studijních pobytů	Národní památkový ústav	Univerzita HLB – Fakulta zemědělství a rozvoje venkova Dalhousie University, Fakulta umění a sociálních věd Akademie múzických umění Praha, Ústav taneční vědy, Hudební a taneční fakulta AMU České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Filozofická fakulta Město Český Krumlov Nadace barokního divadla Univerzita Karlova v Praze, Centrum pro otázky životního prostředí	25 656 671
Mezinárodní konference při slavnostním otevření Studijního centra na státním hradu a zámku Český Krumlov	Národní památkový ústav	Univerzita HLB – Fakulta zemědělství a rozvoje venkova Dalhousie University, Fakulta umění a sociálních věd	529 267

Název projektu	Příjemce grantu	Partner projektu	Grant (Kč)
Záchrana a obnova renesančního kostela Nanebevzetí Panny Marie v Horním Maršově	Obec Horní Maršov	Asociace církevních zaměstnavatelů Římskokatolická farnost u svatého Jakuba v Brně Římskokatolická farnost – arciděkanství Kutná Hora	12 705 000
Záchrana rotundy sv. Václava na Malostranském náměstí v Praze	Univerzita Karlova, Matematicko-fyzikální fakulta		7 318 041
Zámek Koleč – Muzeum včelařství	Nadační fond Koleč		16 613 364
ZUBAČKA – UNIKÁTNÍ ŽIVÉ KULTURNÍ DĚDICTVÍ JIZERSKÝCH HOR A KRKONOŠ	Železniční společnost Tanvald, o. p. s.	Muzeum Norsk Jernbaneklubb Museet Gamle Vossebanen	15 302 827
Prohloubení partnerství: České dny v Bergenu	Železniční společnost Tanvald, o. p. s.	Muzeum Norsk Jernbaneklubb Museet Gamle Vossebanen	198 406

Židovské kulturní dědictví

Název projektu	Příjemce grantu	Partner projektu	Grant (Kč)
Obnova interiéru a mobiliáře funkcionalistické synagogy v Brně a její zpřístupnění	Židovská obec Brno	Židovské muzeum Oslo	5 416 850
Posílení bilaterální spolupráce: vernisáž a kulturní akce	Židovská obec Brno	Židovské muzeum Oslo	351 820
Obnova židovského hřbitova v Mělníku v ulici Dobrovského	Město Mělník		7 039 009
PRALIT – Záchrana a zpřístupnění pražské židovské literatury	Městská knihovna v Praze		6 854 000
Záchrana staticky havarijní funerální architektury v areálu židovského hřbitova v Praze 3, ulice Izraelská	Židovská obec v Praze		4 754 868
Spolupráce na dokončení záchranu hrobek Lederer – restaurování kamene a Kubinzky – restaurování vnitřní části na Novém židovském hřbitově v Praze 3.	Židovská obec v Praze	Univerzita v Oslu	529 980
Spolupráce na záchraně kovových ozdobných prvků a dveří rodinné hrobky Weltsche na Novém židovském hřbitově v Praze 3	Židovská obec v Praze	Vyšší odborná škola Odda	530 000
Spolupráce na záchraně neogotické hrobky A. Lederer na Novém židovském hřbitově v Praze 3	Židovská obec v Praze	Univerzita v Oslu	529 980
Spolupráce na záchraně ozdobného plůtku neogotické hrobky A. Lederer na Novém židovském hřbitově v Praze 3	Židovská obec v Praze	Vyšší odborná škola Odda	530 000
Celkem			452 465 048

Spolupráce a partnerství

37 projektů a doprovodných aktivit ve spolupráci s partnery z Norska, Islandu a Lichtenštejska

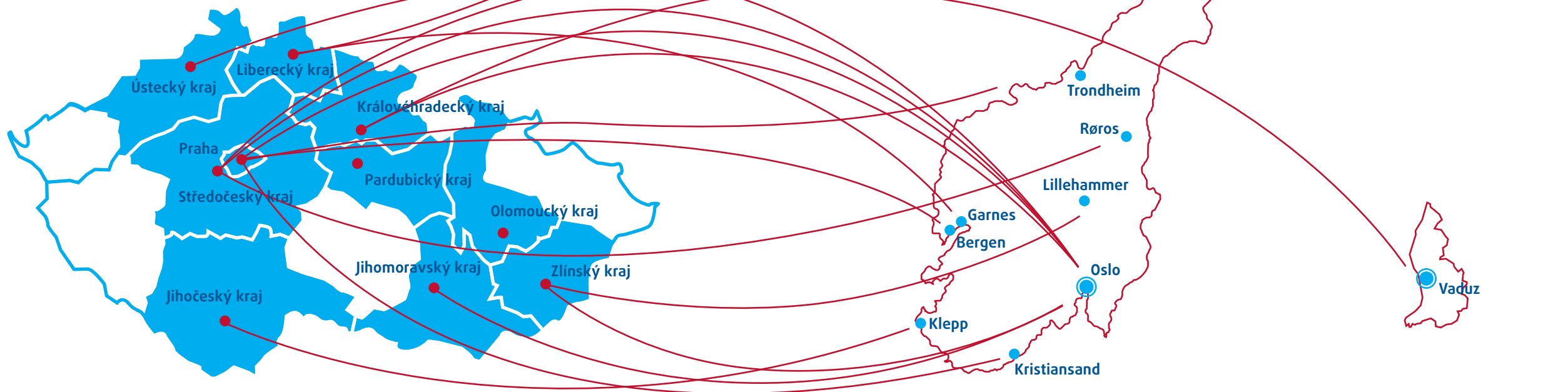
21 partnerských institucí z donorských zemí

1 z Islandu

1 z Lichtenštejska

19 z Norska

∞ inspirace

Administrativa, která se vyplatí!

49 podpořených projektů a doprovodných aktivit

za **452** mil. Kč realizovaných v letech 2014–2017

Kontakty

Ministerstvo financí – Zprostředkovatel programu
czp@mfcz.cz

Ministerstvo kultury – Partner programu
www.norskefondy.cz

Červen 2017

Foto na obálce: Historická železniční vozidla v rekonstruované Výtopně v Kořenově, ve které probíhá jejich údržba pro historické jízdy po nejstrmější železnici v Čechách. Výtopna spolu s vozidly je přístupná mimo jiné i v rámci prohlídky Muzea ozubnicové dráhy. Foto: Pavel Šturm

www.eeagrants.cz
www.norwaygrants.cz

#Inspirace&Spolupráce